

POWIEDACZ (14) *sb m*

powiedacz (10), **powiadacz** (4); *powiedacz BielŻyw, RejRozpr, MurzHist, Mącz* (2), *HistLan, ModrzBaz, Calep* (2); *powiadacz KwiatKsięż, GórnTroas*; *powiedacz : powiadacz RejAp* (1:2).

o, e oraz oba a jasne (w tym w -acz 1 r. błędne znakowanie).

sg *N* *powiedacz* (6). ◇ *G* *powiedacza* (1). ◇ [*D* *powiedaczowi.*] ◇ *A* *powiedacza* (4). ◇ *I* *powiedacz(e)m* (2); -ęm (1), -(e)m (1). ◇ *pl* [*N* *powiedacze.* ◇ *D* *powiedacz(o)m.*] ◇ *A* *powiedacze* (1).

Sł stp: powiadacz, powiedacz, Cn: powiadacz, Linde XVII w.: powiadacz, powiedacz.

Ten, kto coś mówi, opowiada; narrator Mącz, Calep, Cn (14) : *BielŻyw* 82; *Mącz* 241a; *Yzebym ia też (ieflizębych sie wczym naprzeciw wysławianiu moim vpinał [!]) dla ciebie albo fałszywym więfzczkiem/ albo proznym á nickszemnym powiadaczem niebył nazwan. KwiatKsięż Q2v; Calep* 688a; [*My przecie na tym nie przestając, bo się o tym i na wielkich zjeździech mówiło jawnie, powiadacze sobie mianując – powiedzieliśmy, iż koniecznie o tak wielkiej nam ohyzdliwej rzeczy, aby się inne plotki zastanowiły, chcemy powiadacza mieć etc. ListyZygmAug 1559/340; tedy pokornye prosche w.k.m. abis takiemu powiedaczowy wyary dacz nie raczył. CorfusDocum 1565 nr 138*].

powiadacz czego (3): *Tak że imięnia moiego podpifowanim/ tęgo [!] łamego ná wiecyi pragnę/ aby infzy/ tym rychléi prawdzie wierzyli/ gdy się podpifac/ iei powiedacz niewftydzi. MurzHist A3; ModrzBaz 98v; Prągnie ma żałość/ żeby powiadaczá miałá Wieści złéy GórnTroas 69. Cf [»powiadacz snow«].*

Wyrażenia: »pewny [= wiarygodny] powiedacz« (5): *Sine capite audire, Co nowego vsłifzeć bes pewnego powiadaczá. Mącz 37c; Dáley nam dawa iefzcze pewnieyfzgo powiadaczá niżli łam/ bo powieda iż łam powiedział then co łiedzyał ná máyefstacie ty łłowá RejAp 176v, 140v, 190; Ale iefliżby w tey rzeczy zwał mię kto mátaczem/ Tedy sie mu chcę záftáwić pewnym powiadaczem. HistLan ktv.*

[*»powiadacz snow« = ten, kto wykłada znaczenie snów: aut somniatoris albo powiadacza łnow thakich ktore wydzal TomZbrudzBrul Deut 13/3.*]

Szereg: »poseł i powiadacz« (1): *A tu łan łwifęty mocno to nam połwiadcza/ iż tho pewna á łfotna prawdá iefł/ co nam tu opowiedáć raczy/ y co nam tu ná piłmie zołtáwuie/ y dawa nam pewnego połłá y powiadaczá/ iż to łá rzeczy pewne o ktorych tu łłyszmy RejAp 190.*

a. *Rozmówca* (2) : *Iá com łłyszal tom krotko nápiłal. [...] Bo więc mowię iłcie temu kotki Dárły wełbie kto piłal ty plotki Lecz iż sie ia łnadz łnádnie wypráwię Zwálłczá gdy tu powiedacze łtáwię RejRozpr A2; Congerro, Cum quo familiariter versamur et facete confabulamur – Rozmawacz, powiedacz. Calep 240b.*

b. [*Uczony, wykładowca: bo iefli łtárym łłftorykom/ y powiadaczom/ wiáre dáć mamy/ tho miáłto [Dyrrach] miedzy łnfzými náłtárfzými á nadawnieyfzými miáłty/ iefł policzone BarłBaz 605.*

Wyrażenie: »w prawiech powiedacz«: Canonum wprawyech. professores powyedacze Glosy II nr 118.]